
'TACİKİSTAN'DA İSLAMİ HAREKETLERE BASKI İŞİD'İ BESLİYOR'

18.03.2016

TimeTürk, 17 Mart 2016

Tacikistanda İslami Direniş Partisinin kapatılması ile had safhaya ulaşan dini baskı Müslümanların gündelik yaşamını sıkıntıya sokuyor.

Sovyetler Birliği'nin çökmesinin ardından bağımsızlığını kazanan Tacikistan kökleri o zamana dayanan ekonomik ve sosyal sıkıntılarla mücadele ediyor. Bilhassa hükümet, ülkenin İslami kökene sahip kısmı ile her zaman gergin ilişkiler içinde. Dinin toplumun gündelik hayatındaki etkilerini silmek istiyor. Öyle ki Tacik yetkililer ülkedeki camileri keyfi bir biçimde kapatıyor, kadınların hicab giymesini engelliyor ve hatta ailelerinin çocuklarına Arap kökenli isimler vermesini yasaklıyor. Son verilere göre, polis tarafından sakalı zorla kesilen Müslüman erkeklerin sayısı 13 bine ulaştı.

Tacikistan kelimenin tam anlamıyla dünyanın dine karşı en kısıtlayıcı kanunlarına sahip ülkesi. Ancak Tacikistan'ın bu durumu uluslararası arenada pek ilgi görmüyor tâ ki ABD tarafından eğitilen Tacikistan'ın Özel Kuvvetler Komutanı Gül Murad Halimov görevden ayrılıp İŞİD saflarına katılincaya kadar.

İşin garip yanı İslam'ı tamamen ortadan kaldırmaya çalışan Tacikistan'da, 1992'den beri iktidarda bulunan Tacikistan devlet başkanı İmam Ali Rahman'a karşı tek ciddi demokratik muhalefet Tacikistan İslami Direniş Partisi (TİDP) tarafından yapılmakta. Geçtiğimi Eylül ayında TDIP, Tacik otoriteleri tarafından elle tutulur herhangi bir kanıt olmaksızın kapatıldı ve terörist yapı' olarak ilan edildi. Gerekçe ise idareye karşı İslami darbe düzenlemektir. Ancak Rahman bu önemli muhalefet kanadını demokratik haklarından mahrum ederek ülkesini İŞİD tehlikesine açık hale getirdi.

İslami Direniş Partisi, ateist Sovyetler Birliği'nin döneminde yer altında faaliyet yürüten İslami bir yapı iken 1991'de Tacikistan'ın bağımsız olmasının ardından ülkenin tek gerçek siyasi partisi olarak ortaya çıktı. İŞİD'in taban tabana zıddı olan Parti, siyasi süreçlerde yer alan ılımlı İslami bir çizgi izliyor ve ülkedeki Müslümanların haklarını gözettiğini belirtiyordu.

Tacikistan İslami Direniş Partisi, genellikle otoriter idarelerin olduğu Orta Asya'da ve eski Sovyet Birliği döneminde bölgenin resmi olarak kayıtlı olan tek İslami partisiydi. Daha da önemlisi hükümetlerin sekülerizmi dayattığı bir dünyada, TIDP'nin varlığı İslam ve demokrasinin bir arada başarılı bir biçimde var olabileceğinin önemli bir göstergesiydi.

Her ne kadar 63 sandalyeli Tacikistan parlamentosunda 2 sandalyeye sahip olsa da TIDP ülkenin görece dinamik sivil toplumu nazarında önemli bir yere sahipti. TDIP, daha küçük sosyal demokrat muhalefet partisi ve sivil toplum kuruluşları tarafından temsil edilen barışçıl aktivizm alanı, yakın zaman kadar Tacikistan siyasi hayatının ayrılmaz bir parçasıydı.

1992-1997 yılları arasındaki iç savaşta TDIP, liberaller ve İslami güçlerin birleşmesi ile hükümete karşı oluşturulan Birleşik Tacik Muhalefeti'nin bir parçasıydı. Elli bin kişinin hayatını kaybettiğı iç savaş, Tacikistan'ın kırılgan siyasi sisteminin temeli olan barış anlaşması ile sona erdi. Barış görüşmelerinde TIDP'nin de içinde bulunduğu muhalefete hükümet kademelerinin %30'u vaat edilmişti.

Hükümetin her ne kadar ısrarlı bir biçimde Parti'yi ötekileştirmek iste de, yıllardır ülkenin ılımlı muhalefetini temsil eden TIDP, 2015 yılında ulaştığı 43 bin üye sayısı ile Tacikistan'ın siyasetindeki önemli yerini koruyacaktı.

Son yirmi yıl içinde Rahman'ın giderek daha otoriter hale gelen idaresi altında Duşanbe, dinin yaşanmasına ve rakip gördüğü siyasi yapılara baskısını arttırmıştır. 2009 yılında çıkarılan kanunla kız öğrencilerin hicab giymesi yasaklanmıştır. Bunun hemen ardından hükümet ülke genelinde kayıtlı olmayan camileri kapatmaya başlamıştır. Bu uygulamaların en çarpıcısı ise 2011 yılında 18 yaşına gelmemiş gençlere yanlarında ebeveynleri olsa bile camide ibadet etme yasağı getirilmesiydi.

Olaylar Eylül 2015'te daha da kötüleşti. TIDP, sözde İslami darbe düzenleyenlere yardım etmekle suçlandı. 4 Eylül'de eski Savunma Bakanı Abdulhalim Nazarzade komutasındaki milisler ile hükümet güçleri arasında çatışmalar yaşandı. Nazarzade de dahil olmak üzere 26 kişi hayatını kaybetti. TIDP, hükümetin olayları idare etme biçimini ve Nazarzade'nin sözde ayaklanması kınadı ve Nazarzade'nin parti üyesi olmadığını açıkladı.

Birkaç gün sonra Duşanbe polisi, parti üyelerinin son yaşanan şiddet olaylarındaki dahline dair ellerinde kesin bir kanıt olmamasına rağmen onlarca parti üyesini tutukladı. Aylar içinde parti üyesi olmayan ancak parti üyeleri ile ilişkisi bulunan çok sayıda insan da tutuklandı. Sonuç olarak Tacikistan yönetiminin yaklaşık 200 siyasi aktivisti hapsedti.

Tutuklamaları Tacikistan içinde yoğunlaşan siyasi baskı süreci izledi. İnsan hakları uygulamaları ihlal edildi, ifade özgürlüğüne yoğun bir kısıtlama getirildi. 1997'de iç savaşın sona ermesinin ardından devlet kontrolündeki yayın organları tarafından Başkan Rahman için barış ve istikrarız garantörü kültü oluşturuldu. Rahman idaresi bağımsız sesleri, iç savaş muhaliflerini ve ülke içi de dışındaki tüm muhalif sesleri saf dışı bırakma yoluna gitti. Bu amaç çerçevesinde yetkililer bağımsız gazetecileri tehdit etti, sosyal medya kanalları da dahil olmak üzere çok sayıda internet sitesine erişimi engelledi. Tutuklamalar için terörizm' yaftalamasını kullandı. Tacikistan'daki sivil toplum örgütleri hapisanelerde işkence ve kötü muamelenin çok yaygın olduğunu belirtti.

Devlet başkanı Rahman'ın muhaliflere karşı yürüttüğü operasyonlar gösteriyor ki TIDP üyeleri de Tacikistan'da sayısı giderek artan siyasi tutukluların arasında katılacaklar. Ancak sorunlar burada bitmiyor. Çok sayıda yolsuzluk ve artan ekonomik kriz ülke içinde daha büyük felaketlere sebep olabilir. Petrol fiyatlarının düşmesi ve Batılı devletlerin Rusya'ya uyguladığı yaptırımlar Rusya'da göçmen olarak bulunan milyonlarca Tacik işçiyi çok zor duruma sokuyor. Zira krizde olan Tacik ekonomisi Rusya'daki göçmen işçilerin gönderdiği paralarla ayakta duruyor.

Bütün bunlar bir arada değerlendirildiğinde Rahman'ın halk tarafından giderek daha ağır bir biçimde hissedilen dini ve siyasi baskısı IŞİD gibi grupların Tacikistan'a zemin bulmasına imkan tanıyor ve ülkeyi istikrarsızlığa sürüklüyor.

Kaynak/Source: